

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 24/6 đến 30/6/2013)

- Hội nghị Bộ trưởng Ngoại giao ASEAN lần thứ 46 ở Brunei
- Trung Quốc đồng ý đàm phán bộ quy tắc ứng xử Biển Đông
- Trung Quốc phản đối Nghị quyết của Thượng Viện Mỹ về tranh chấp biển
- Trung Quốc lập cơ sở nghiên cứu ở Biển Đông
- Hoàn tất việc chỉ định thẩm phán của Tòa Trọng tài xét xử vụ kiện Philippines
- Ủy ban Đối ngoại Thượng viện Mỹ cảnh báo Trung Quốc về tranh chấp biển
- Nhật Bản và Philippines tăng cường hợp tác về quốc phòng
- Hải quân Mỹ - Philippines tập trận chung ở Biển Đông

Động thái của các quốc gia

+ *Trung Quốc:*

Trung Quốc tuyên bố Philippines không được chiếm Bãi Cỏ Mây. Trong buổi họp báo thường kỳ ngày 24/6, phát ngôn viên Bộ Ngoại giao Trung Quốc Hoa Xuân Oánh tuyên bố: “Trước đây tàu quân sự Philippines lấy cớ sự cố, cho tàu đóng ở Bãi Cỏ Mây. Hành động của Philippines đã vi phạm Tuyên bố về ứng xử của các bên trên Biển Đông. Trung Quốc quyết không thể chấp nhận Philippines xâm chiếm bãi Cỏ Mây bằng bất cứ hình thức nào.” **Tại buổi họp báo thường kỳ hôm 25/6**, trả lời câu hỏi phóng viên, “Brunei thúc đẩy các bên liên quan đạt được COC vào cuối năm nay. Phía Trung Quốc có ủng hộ lời kêu gọi của Brunei không?” Bà Hoa cho biết, “Trong tình hình hiện nay, các bên cần duy trì thực hiện toàn diện, hiệu quả DOC, duy trì đà đối thoại, tích cực tạo điều kiện, trên cơ sở hiệp thương để nỗ lực cuối cùng hướng tới đạt được bộ quy tắc.”

Trung Quốc lập cơ sở nghiên cứu ở Biển Đông. Tỉnh Hải Nam, Trung Quốc ngày 27/6 đã

thành lập một cơ sở nghiên cứu ngư nghiệp tại Walker Shoal (Trung Quốc gọi là bãi Manbu Ansha) ở khu vực bãi Macclesfield ở Biển Đông.

Trung Quốc phản đối Nghị quyết của Thượng Viện Mỹ về tranh chấp biển. Về việc Ủy ban Đối ngoại Thượng viện Mỹ ngày 25/6 thông qua nghị quyết “Tái khẳng định Mỹ ủng hộ giải quyết hoà bình tranh chấp lãnh thổ, chủ quyền và quyền tài phán tại vùng biển Châu Á-Thái Bình Dương”, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc Hoa Xuân Oánh ngày 27/5 cho biết, “Trung Quốc quan tâm sát sao nghị quyết do số ít Nghị sĩ Quốc hội Mỹ đưa ra. Cái gọi là bày tỏ ý kiến này đã phớt lờ lịch sử và sự thật, đưa ra tín hiệu sai lầm, không có lợi cho xử lý và giải quyết thoả đáng vấn đề.”

Ngoại trưởng Trung Quốc: Đối đầu ở Biển Đông dẫn đến diệt vong. Phát biểu bên lề Diễn đàn Hòa bình Thế giới lần thứ 2, tổ chức tại Đại học Thanh Hoa, Bắc Kinh ngày 27/6, Ngoại trưởng Trung Quốc Vương Nghị tuyên bố: “Nếu các quốc gia yêu sách ở Biển Đông cố gắng củng cố các căn cứ chủ quyền yếu ớt của mình thông qua sự giúp đỡ từ các lực lượng bên ngoài, thì sẽ là vô ích và cuối cùng chỉ chứng minh một tính toán chiến lược sai lầm không đáng”. **Theo Ông Vương**, “Một số quốc gia đã đưa tàu chiến và xây dựng công trình bất hợp pháp trên các bãi cạn thuộc chủ quyền của Trung Quốc và đưa các

tranh chấp song phương ra tòa trọng tài Liên Hợp Quốc, làm phức tạp thêm tình hình.”

Trung Quốc đồng ý đàm phán bộ quy tắc ứng xử Biển Đông. Tuyên bố trên được Ngoại trưởng Trung Quốc Vương Nghị và người đồng cấp phía Thái Lan Surapong Tovichakchaikul đưa ra trong một buổi họp báo chung hôm 30/6, sau cuộc họp cấp Bộ trưởng giữa các nước ASEAN và Trung Quốc. Ông Vương khẳng định Trung Quốc sẵn sàng làm việc với ASEAN để loại bỏ bất kỳ “sự nhiễu loạn” hay “trở ngại” nào trong quá trình hợp tác về COC. Tháng 9 tới, Trung Quốc sẽ đăng cai phiên họp các quan chức cấp cao để chính thức bàn thảo về COC.

+ *Việt Nam:*

Việt Nam không dùng vũ lực ở Biển Đông. Gặp gỡ cử tri huyện Phú Cừ (Hung Yên) chiều 26/4, Bộ trưởng Quốc phòng, Đại tướng Phùng Quang Thanh khẳng định quân đội cùng lực lượng công an luôn bảo đảm phối hợp tốt để giữ vững ổn định, an ninh, toàn vẹn lãnh thổ cho đất nước. Liên quan tranh chấp ở Biển Đông, Đại tướng Phùng Quang Thanh khẳng định quân đội nói riêng, Việt Nam nói chung sẽ không sử dụng giải pháp sử dụng vũ lực, mà thông qua đàm phán, thương lượng để tìm giải pháp thỏa đáng.

Tổng Bí thư Việt Nam thăm chính thức Thái Lan. Nhận lời mời của Thủ tướng Thái Lan, Tổng Bí thư Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam Nguyễn Phú Trọng thăm chính thức Vương quốc Thái Lan, từ ngày 25-27/6/2013. Trong Tuyên bố chung sau chuyến thăm, Hai nhà lãnh đạo nhất trí về sự cần thiết

phối hợp chặt chẽ trong việc duy trì hòa bình và ổn định ở Biển Đông; tăng cường tin cậy và lòng tin lẫn nhau thông qua hợp tác biển, thực hiện kiểm chế không sử dụng vũ lực; giải quyết tranh chấp thông qua các biện pháp hòa bình trên cơ sở luật pháp quốc tế, bao gồm UNCLOS 1982 và DOC và tiến tới sớm thông qua COC.

Chủ tịch nước thăm cấp Nhà nước Indonesia. Nhận lời mời của Tổng thống nước Cộng hòa Indonesia, Chủ tịch nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam Trương Tấn Sang đã tiến hành chuyến thăm cấp Nhà nước tới nước Cộng hòa Indonesia từ ngày 27-28/6/2013. Trong Tuyên bố chung sau chuyến thăm, hai nhà Lãnh đạo tái khẳng định tầm quan trọng của hòa bình, ổn định và an ninh hàng hải tại Biển Đông và những cam kết chung theo DOC về đảm bảo giải quyết tranh chấp bằng biện pháp hòa bình, tuân thủ luật pháp quốc tế, trong đó có Công ước của Liên Hợp Quốc về Luật Biển năm 1982.

+ *Philippines:*

Hoàn tất việc chỉ định thẩm phán của Tòa Trọng tài xét xử vụ kiện Philippines. Chánh án Tòa án Quốc tế về luật Biển (ITLOS) Ông

Shunji Yanai đã chỉ định cựu thẩm phán người Ghana của ITLOS Thomas Mensah làm thành viên thứ năm của tòa trọng tài xét xử vụ kiện của Philippines. Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Philippines Raul Hernandez hôm 25/6, cho biết ITLOS đã thông báo với luật sư Francis Jardeleza, người đứng đầu nhóm luật sư đại diện cho Philippines trong vụ kiện, về việc chỉ định ông Mensah thay thế thẩm phán Chris Pinto người Sri Lanka.

Philippines: Nước văn minh thì không có những phát ngôn khiêu khích. Bộ Ngoại giao Philippines hôm 29/6 đã phản ứng về những cáo buộc gay gắt và hăm dọa đối với Manila đăng trên tờ Nhân dân Nhật báo của Trung Quốc. Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Philippines Raul Hernandez khẳng định: “Trung Quốc có nghĩa vụ tuân thủ luật pháp quốc tế, đặc biệt là Hiến chương Liên Hợp Quốc, theo đuổi giải pháp hoà bình cho các vấn đề tranh chấp. Điều đó có nghĩa là Bắc Kinh không được sử dụng vũ lực, hoặc đe dọa sử dụng vũ lực như là các tuyên bố đe dọa phản công khiêu khích gần đây.”

Ngoại trưởng Philippines “Quân đội Trung Quốc ở Biển Đông đe dọa hòa bình khu vực.”

Tuyên bố trên được Ngoại trưởng Albert del

Rosario đưa ra hôm 30/6 trong một thông cáo báo chí tại Hội nghị Ngoại trưởng ASEAN diễn ra ở Brunei. Theo ông Del Rosario, có sự hiện diện quy mô lớn của các tàu quân sự và bán quân sự của Trung Quốc tại hai nhóm đảo thuộc vùng đặc quyền kinh tế của Philippines là bãi Scarborough và bãi đá ngầm Thomas 2. Sự hiện diện này “là những mối đe dọa đến nỗ lực duy trì hòa bình và ổn định trong khu vực.”

+ *Mỹ:*

Ủy ban Đối ngoại Thượng viện Mỹ cảnh báo Trung Quốc về tranh chấp biển. Hôm 25/6, Ủy ban Đối ngoại Thượng viện Mỹ đã nhất trí thông qua nghị quyết nhằm “tái khẳng định sự ủng hộ mạnh mẽ của Mỹ đối với giải pháp hòa bình cho vấn đề tranh chấp lãnh thổ, chủ quyền và quyền tài phán ở các vùng biển Châu Á-Thái Bình Dương.” Dù không trực tiếp nhắc đến Trung Quốc, nghị quyết trên “Lên án hành động chèn ép, đe dọa hoặc sử dụng sức mạnh của hải quân, cảnh sát biển, tàu cá hoặc máy bay quân sự và dân sự tại Biển Đông và Biển Hoa Đông để khẳng định yêu sách chủ quyền hoặc thay đổi hiện trạng”.

Quan hệ các nước

Ấn Độ-Mỹ tiến hành vòng đối thoại chiến lược thứ 4. Ngày 24/6, Đối thoại chiến lược Ấn Độ-Mỹ lần thứ tư đã diễn ra tại thủ đô New Delhi dưới sự đồng chủ trì của Ngoại trưởng Ấn Độ Salman Khurshid và người đồng cấp Mỹ John Kerry. Hai bên đã thảo luận về các vấn đề chính trị và chiến lược khu vực, cùng các vấn đề toàn cầu. **Tuyên bố chung** sau đó cũng tái khẳng định cam kết của Mỹ và Ấn Độ đối với an ninh biển, tự do thương mại, tự do hàng hải và giải quyết các tranh chấp một cách hòa bình, theo luật pháp quốc tế.

Mỹ - Ấn Độ thảo luận về an ninh Biển Đông. Tư lệnh Bộ Chỉ huy quân sự Mỹ ở Thái Bình Dương, Đô đốc Samuel J. Locklear hôm 25/6 đã có cuộc gặp với Tổng tham mưu trưởng kiêm Tham mưu trưởng Không quân Ấn Độ Marshal NAK Browne và thảo luận vấn đề an ninh Biển Đông. Trong cuộc gặp, hai phía đã đề cập đến một số vấn đề, bao gồm an ninh khu vực, tranh

chấp lãnh thổ trên Biển Đông và xem xét sự phát triển hợp tác an ninh quốc phòng Mỹ - Ấn.

Nhật Bản và Philippines tăng cường hợp tác về quốc phòng. Trong chuyến thăm hai ngày tới Philippines, Bộ trưởng Quốc phòng Nhật Bản Itsunori Onodera ngày 27/6 đã có cuộc hội đàm với người đồng cấp Philippines Voltaire Gazmin. **Phát biểu tại buổi họp báo chung sau cuộc gặp**, ông Onodera tuyên bố: “Chúng tôi đã nhất trí rằng sẽ cùng hợp tác hơn nữa trong việc bảo vệ các hòn đảo xa... bảo vệ lãnh hải cũng như các lợi ích trên biển. Tôi đã học hỏi được nhiều điều về nỗ lực của Philippines trong việc xử lý tranh chấp thông qua Liên Hợp Quốc dựa trên các quy định của luật pháp quốc tế. Phía Nhật Bản hoàn toàn ủng hộ các nỗ lực đó.” Bộ trưởng quốc phòng Philippines Voltaire Gazmin tuyên bố: “Chúng tôi nhất trí sẽ tiếp tục trao đổi thông tin, công nghệ để hỗ trợ xây dựng mối quan hệ quốc phòng vững mạnh hơn.” **Ông Gazmin** cho biết thêm Philippines đang xem xét để Mỹ và Nhật Bản tăng cường tiếp cận các căn cứ quân sự của nước này. **Hôm 28/6** phát biểu trước báo giới, Bộ trưởng quốc phòng Philippines khẳng định: “Tại thời điểm này chúng ta không thể đứng một mình, chúng ta cần đồng minh. Nếu chúng ta không làm được điều này, chúng ta sẽ bị bắt nạt bởi kẻ mạnh hơn và đó là những gì đang xảy ra hiện nay. Trung Quốc đang ở đó và ngồi trên lãnh thổ của chúng ta.”

Hải quân Mỹ - Philippines tập trận chung ở Biển Đông. Hải quân hai nước bắt đầu cuộc tập trận mang tên CARAT 2013 ở Biển Đông từ ngày 27/6 đến ngày 2/7 tại khu vực phía Bắc đảo Luzon, cách Bãi đá ngầm Scarborough 108km. Lực lượng tham gia tập trận của phía Philippines ngoài tàu BRP Gregorio del Pilar còn có 1 máy bay, một đội tàu đặc nhiệm, đội lặn đặc nhiệm, thủy quân lục chiến và Cảnh sát biển. Phía Mỹ ngoài tàu USS Fitzgerald còn có tàu cứu hộ USNS, thủy quân lục chiến và 1 số binh chủng khác.

luận về tình hình và những diễn biến gần đây tại Biển Đông, đánh giá cao việc trao đổi ý kiến về các vấn đề, trong đó có các sáng kiến và các cách tiếp cận nhằm tăng cường lòng tin và đối thoại và giải quyết các vụ việc trên Biển Đông.

Thông cáo chung AMM-46 đề cao tăng cường hợp tác. Ngày 30/6, các Bộ trưởng Ngoại giao của 10 nước thành viên thuộc ASEAN đã có cuộc họp lần thứ 46 với chủ đề “Nhân dân của chúng ta - Tương lai của chúng ta” tại thủ đô Bandar Seri Begawan của Brunei. Hội nghị đã ra **Thông cáo chung**, trong đó tái khẳng định quyết tâm đẩy mạnh nỗ lực xây dựng Cộng đồng ASEAN bằng việc thực hiện Hiến chương ASEAN và Lộ trình xây dựng Cộng đồng ASEAN. Về Biển Đông, các Bộ trưởng đã thảo

Phân tích và đánh giá

“Diễn đàn khu vực ASEAN: Tín hiệu gì mới cho tranh chấp Biển Đông?” của James Hookway. Diễn đàn an ninh hàng năm của các nước Đông Nam Á thu hút sự chú ý của các cường quốc trong khu vực và xa hơn nữa là Mỹ. Ngoại trưởng John Kerry cũng sẽ tham dự Diễn đàn cuối tuần này ở Brunei. Tuy nhiên, giới phân tích nhận định, họ không mong chờ hội nghị ASEAN lần này sẽ tìm kiếm được giải pháp nhanh chóng nào để giải quyết một trong những điểm nóng nhất thế giới hiện nay: tranh chấp Biển Đông. Nhìn bề ngoài, một số cuộc tranh chấp căng thẳng giữa Trung Quốc và các nước láng giềng ở khu vực Biển Đông chiến lược và giàu tài nguyên hiện đang có dấu hiệu dịu đi trong một vài tuần trở lại đây. Tân Ngoại trưởng Trung Quốc Vương Nghị hồi tháng 5 vừa rồi từng bày tỏ sẵn sàng tham gia thảo luận về một bộ quy tắc ứng xử ở các vùng tranh chấp trong khu vực. Tuy nhiên, trên thực tế, Trung Quốc được cho là đã chuẩn bị rất nhiều yêu cầu để có thể trì hoãn bất kỳ cuộc thảo luận có ý nghĩa nào về vấn đề Biển Đông. Trong khi bản

thân việc tiến hành thảo luận về bộ quy tắc ứng xử giữa Trung Quốc với 10 nước thành viên thuộc ASEAN đã thể hiện sự tiến bộ của tiến trình này thì ông Vương Nghị vẫn đòi thực hiện ý tưởng về thành lập một hội đồng gồm những nhân vật tinh hoa để thảo luận về bộ quy tắc ứng xử trước khi số phận của nó được định đoạt. Nhóm những nhân vật xuất sắc này có thể sẽ bị vướng vào đủ những vấn đề khó giải quyết, đặc biệt là việc lựa chọn ai sẽ ngồi vào hội đồng này. “Đây là lý do tại sao Trung Quốc gợi ý thành lập nhóm những người xuất chúng ngay từ đầu tiên. Đó chỉ là một cơ chế để trì hoãn tất cả mọi việc lại”, ông Ian Storey thuộc Viện Nghiên cứu Đông Nam Á ở Singapore đã nhận định như vậy. Cùng quan điểm với ông Storey, ông Carlyle Thayer cũng cho rằng, ý định của Trung Quốc là “câu giờ”, kéo dài thêm thời gian để họ có thể thiết lập đủ ảnh hưởng đối với khối ASEAN nhằm gây áp lực buộc Philippines phải rút vụ kiện ra tòa trọng tài của nước này. Mới đây, hôm 27/6, Ngoại trưởng Trung Quốc Vương Nghị đã lên tiếng cảnh báo rằng, Bắc Kinh sẽ đáp trả nếu các nước khiêu khích bằng cách chiếm đóng những bãi đá, bãi cạn ở Biển Đông mà Trung Quốc đòi là thuộc chủ quyền của họ. Ông Vương Nghị cũng cảnh báo “bên thứ ba”, ám chỉ đến Mỹ, Nhật. Với những yếu tố phân tích ở trên, người ta cho rằng, hội nghị ASEAN cuối tuần này sẽ khó đạt được kết quả gì lớn trong giải quyết các vấn đề tranh chấp ở Biển Đông.

Với nhiều nhà quan sát, vấn đề thu hút sự quan tâm lớn nhất của họ lúc này là liệu Ngoại trưởng Kerry có cam kết với các vấn đề an ninh biển ở khu vực như bà Clinton từng làm hay không. Trước đây, cựu Ngoại trưởng Clinton nhiều lần nhấn mạnh, Mỹ có lợi ích trong việc thúc đẩy tìm kiếm một giải pháp đa phương cho vấn đề tranh chấp ở Biển Đông.

“Cách nghĩ ‘nước đôi’ của Trung Quốc về Luật biển” của *James R. Holmes*. Gần đây, một quan chức quân sự của Trung Quốc đã khiến các nhà quan sát Trung Quốc bất ngờ khi tiết lộ rằng Hải quân nước này đã “có động thái trả đũa việc Mỹ thám thính trong vùng đặc quyền kinh tế (EEZ) của Trung Quốc bằng việc phái tàu đến do thám vùng EEZ của Mỹ.” Một ý tưởng lan rộng trong giới học thuật rằng bây giờ Bắc Kinh đã thừa nhận cách giải thích của Mỹ về những loại hoạt động nào được phép trong vùng EEZ của một nước ven biển. Cách diễn giải đó khẳng định vùng biển rộng thuộc EEZ nằm ngoài lãnh hải của quốc gia ven biển và vùng tiếp giáp lãnh hải là vùng biển quốc tế. Hoạt động trên không, trinh sát, và các động thái quân sự thông thường có thể tiến hành ở đó mà không bị cản trở. Nếu Bắc Kinh triển khai các đơn vị ngoài khơi

Hawaii và Guam, thì họ buộc phải ngầm thừa nhận tính hợp pháp của các hoạt động của Mỹ và đồng minh trong vùng EEZ của Trung Quốc. Rõ ràng đang có một cách một nghĩ “nước đôi” nào đó ở đây. Cho dù văn bản UNCLOS có ý nghĩa rõ ràng, các quan chức Trung Quốc lại đang có suy nghĩ vừa cho rằng luật biển là bất khả xâm phạm, vừa cho rằng nước này có thể vạch ra một vùng ngoại lệ dọc theo đường biên lịch sử của mình với phần thiết thời thuộc về các quốc gia láng giềng nhỏ bé. Tuy vậy, có nhiều khả năng, động thái trả đũa trên của Hải quân PLA trong vùng EEZ của Mỹ là một công cụ chính trị chứ không phải là một sự thừa nhận muộn màng đối với UNCLOS. Giả sử đến bây giờ Bắc Kinh mới nhận thức được rằng Luật biển được áp dụng bình đẳng với các quốc gia láng giềng, và rút tất cả các đơn vị khỏi những nơi như bãi cạn Scarborough và Đá Vành Khăn, đồng thời từ bỏ tuyên bố “chủ quyền không thể tranh cãi” đối với hầu hết Biển Đông, thì chúng ta có quyền hy vọng vào tương lai tốt đẹp hơn cho tranh chấp tại đây. Tuy nhiên, suy nghĩ đó thật sự chỉ là viễn vông.

“Thời điểm thích hợp cho ra đời Hội đồng Biển Đông?” của *Scott J. Shackelford*. Nếu chỉ nhìn qua, thì hầu như không có điểm tương đồng nào giữa Bắc Cực và Biển Đông. Bắc Cực là một khu vực bao phủ bởi các lớp băng, có ít hoạt động đi lại của tàu bè, ít nhất là cho tới thời điểm này, và số người dân sinh sống tại khu vực Vòng Bắc Cực chỉ là 4 triệu, trong khi đó Biển Đông lại là vùng biển tập nập thứ hai trên thế giới, và được bao quanh bởi 10 quốc gia với số

dân xấp xỉ khoảng 1,9 tỉ người. Nhưng nếu đi sâu tìm hiểu, chúng ta sẽ thấy cả hai khu vực đều có những điểm tương đồng. Ví dụ, cả hai khu vực, đều có nguồn tài nguyên dồi dào, và do đó đều đang có những tranh chấp lãnh thổ tại đây. Tuy nhiên, trong khi các quốc gia Bắc Cực có thể giữ hòa bình và cùng hướng tới phát triển bền vững tại khu vực được cho là chứa 25% lượng dự trữ dầu chưa được khám phá của thế giới, thì Biển Đông lại đang bị coi như một “thùng thuốc súng”. Đã đến lúc để áp dụng các bài học từ Bắc Cực và thiết lập một Hội Đồng Biển Đông. Hội Đồng Bắc Cực được thành lập vào năm 1996 như là một diễn đàn để thúc đẩy hợp tác giữa các nước có biên giới với Bắc Cực như Canada, Đan Mạch, Phần Lan, Iceland, Na Uy, Nga, Thụy Điển và Mỹ. Mục tiêu ban đầu của Hội Đồng Bắc Cực rất khiêm tốn, trong đó có việc tiến hành các hoạt động nghiên cứu khoa học về biến đổi khí hậu, thăm dò dầu khí và di chuyển qua vùng Bắc Cực. Cho đến tận năm 2011 thì mới có một hiệp ước về tìm kiếm và cứu nạn có tính ràng buộc tại đây. Tuy nhiên, hiện tại tầm quan trọng của Hội Đồng Bắc Cực đã đến được nâng lên. Việc bắt đầu từ những việc nhỏ nhất và dựa trên nền tảng chung, như phát triển bền vững và tìm kiếm cứu nạn, là một chất xúc tác hiệu quả cho phép Hội Đồng Bắc Cực đạt được những kết quả ngoài sự mong đợi ban đầu. Câu chuyện của Hội Đồng Bắc Cực có thể sẽ góp phần tích cực cho các nỗ lực nhằm cải thiện tình trạng hợp tác khu vực tại Biển Đông. Ví dụ, Trung Quốc, Đài Loan, Việt Nam, Malaysia, Brunei và Philippines có thể bắt đầu

bằng việc hợp tác trong các mối quan ngại chung về môi trường như ô nhiễm môi trường biển. Từ đó các nước Biển Đông có thể thiết lập một Hội Đồng với quyền hạn hạn chế, như phát triển bền vững tại khu vực, và hướng tới các thỏa thuận về hợp tác khoa học và các vấn đề như tìm kiếm và cứu nạn trước khi chuyển sang các mối quan tâm về lãnh thổ và an ninh khó khăn hơn. Cho dù sự tương đồng có thể không phải tuyệt đối, tuy nhiên Mỹ và các quốc gia Bắc Cực khác nên khuyến khích các quốc gia tại Biển Đông thiết lập một Hội Đồng Biển Đông ngay vào thời điểm hiện tại.

“Biển Đông: Đấu trường mới cho cạnh tranh Trung - Ấn” của *Harsh V Pant*. Xung đột giữa Ấn Độ và Trung Quốc ở Biển Đông đã xuất hiện từ hơn một năm trước. Tháng 10/2011, Ấn Độ ký một thỏa thuận với Việt Nam nhằm mở rộng và phát triển hoạt động thăm dò dầu khí tại Biển Đông. Bằng việc chấp thuận việc mời thầu của phía Việt Nam trong việc thăm dò dầu và khí đốt tại lô 127 và 128, Công ty dầu khí quốc doanh Ấn Độ ONGC Videsh Ltd (OVL) không chỉ thể hiện mong muốn của Ấn Độ làm sâu sắc hơn quan hệ hữu nghị với Việt Nam, mà qua đó còn

phớt lờ cảnh báo phải tránh xa khu vực của Trung Quốc. Và tại Diễn đàn khu vực ASEAN tại Phnom Penh năm ngoái, Ấn Độ đã cho thấy rằng họ sẽ không lùi bước trước các “chiêu trò” của Trung Quốc. Tại đây, Ấn Độ đã thể hiện lập trường rõ ràng ủng hộ không chỉ tự do hàng hải mà còn quyền tiếp cận các nguồn tài nguyên tuân thủ theo luật pháp quốc tế. Lợi ích của Ấn Độ trong việc tiếp cận nguồn tài nguyên năng lượng của Việt Nam đặt nước này ở vị trí xung đột trực tiếp với yêu sách chủ quyền của Trung Quốc. Suy cho cùng, vấn đề này không phải chỉ đơn thuần là thương mại và năng lượng. Nó là vấn đề về tranh chấp chiến lược giữa hai cường quốc đang nổi tại Châu Á. Nếu Trung Quốc có thể mở rộng sự hiện diện tại Ấn Độ Dương, như New Dehli phỏng đoán, thì Ấn Độ cũng có thể làm tương tự như vậy tại Biển Đông. Khi sức mạnh Trung Quốc tăng lên, điều này sẽ thách thức quyết tâm của Ấn Độ trong việc duy trì sự hiện diện đáng kể tại Biển Đông. Ấn Độ từ trước đến nay giữ vai trò là một người quan sát bị động trong bối cảnh căng thẳng trên biển tại khu vực. Nhưng hiện tại, New Dehli cần phải đối diện với sức mạnh khu vực của Trung Quốc. Thách thức với Ấn Độ sẽ là cân bằng giữa tham vọng chiến lược thực tế và nguồn lực của họ.

“Bãi đá Cỏ Mây có thể trở thành điểm nóng tiếp theo ở Biển Đông?” của *Bonnie S. Glaser*. Sự kiện diễn ra tại Bãi cạn Scarborough

năm 2012 có ảnh hưởng sâu sắc tới vấn đề Bãi

Cỏ Mây trong thời điểm hiện tại. Bắc Kinh hiển nhiên sẽ rút những bài học từ sự kiện Bãi cạn Scarborough để áp dụng vào vấn đề Bãi Cỏ Mây. Theo quan điểm của người Trung Quốc, việc Philippines có ý định sửa lại con tàu bị mắc cạn 10 năm trước chỉ là một kiểu “khiêu khích”. Như trong trường hợp tại Bãi cạn Scarborough, Bắc Kinh sẵn sàng lợi dụng bất kỳ hành động nào mà họ coi là khiêu khích nhằm mục đích thiết lập một hiện trạng mới có lợi cho phía Trung Quốc. Trung Quốc tin rằng Mỹ sẽ không sẵn sàng can thiệp để duy trì sự hiện diện của Philippines tại Bãi Cỏ Mây. Tính toán này có thể là chính xác. Washington sẽ tiếp tục phản đối việc đơn phương sử dụng các hành vi đe dọa nhằm thay đổi hiện trạng, tuy nhiên không có khả năng các tàu Hải quân Mỹ sẽ đụng độ trực tiếp với các tàu của chính phủ hoặc của Hải quân Trung Quốc trong vấn đề liên quan đến các đảo, đá ở Biển Đông. Tuy nhiên, điều này không có nghĩa rằng cuộc đối đầu hiện tại không tiềm ẩn bất cứ nguy cơ nào. Hải quân Philippines rõ ràng là thua kém với đội hải quân hùng hậu của Trung Quốc và không có khả năng duy trì sự hiện diện của họ tại Bãi Cỏ Mây trong trường hợp Trung Quốc quyết tâm đánh bật đội quân này của Philippines ra khỏi đây. Tuy vậy, Manila cũng có thể tiến hành một số động thái nhất định. Nguy cơ tiềm tàng cho một cuộc xung đột quân sự quy mô nhỏ giữa hai phía có thể đi theo hai kịch bản dưới đây: (1) Nếu Trung Quốc khóa các con đường tiếp tế cho quân đội Philippines đang đóng trên con tàu cũ, thì Manila có thể tìm cách đưa đồ tiếp tế thông qua

các máy bay trực thăng. Sự can thiệp của Trung Quốc trong hoạt động này có thể sẽ dẫn đến kết cục nổ súng và có thể sẽ có thiệt hại về người.

(2) Nếu phía Philippines cố gắng củng cố cơ sở hạ tầng tại đây, như những gì mà Trung Quốc được cho là đang làm tại Bãi cạn Scarborough, thì phía Trung Quốc sẽ nắm lấy cơ hội và buộc tội công khai hành vi khiêu khích của Philippines, đồng thời bắt đầu kế hoạch “cải bắp” (*tăng thêm số lượng các tàu tại đây*) hoặc thậm chí cố gắng kéo chiếc tàu đang bị rỉ sét của Philippines đi nơi khác. Cả hai kịch bản trên đều có thể leo thang thành xung đột vũ trang. Cho dù có thể tránh được xung đột, thì căng thẳng leo thang cũng có thể phá hỏng các nỗ lực nhằm sớm bắt đầu bàn thảo về Bộ quy tắc ứng xử giữa Trung Quốc và ASEAN. Việc Trung Quốc sử dụng tàu dân sự làm thay đổi hiện trạng ở Biển Đông và Biển Hoa Đông đã tạo nên “thách thức” nghiêm trọng đối với chính quyền Obama và chiến lược “Tái cân bằng” khu vực Châu Á – Thái Bình Dương của Mỹ. Thanh danh “người bảo vệ” hòa bình ổn định tại khu vực này của Mỹ đang bị đặt dấu hỏi, đặc biệt là đối với Nhật Bản và Philippines, các đồng minh với Mỹ. Cho đến hiện tại, Washington luôn thiếu một chiến lược hữu hiệu để có thể kiềm chế hành động “ức hiếp” của Trung Quốc với các quốc gia láng giềng của họ cũng như ngăn chặn Trung Quốc cố gắng tìm cách đơn phương thay đổi hiện trạng tại các đảo, đá, bãi cạn đang tranh chấp./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp